

Βρυξέλλες, 2 Ιουλίου 2019
(OR. en)

10168/19

ECOFIN 623
UEM 226
SOC 475
EMPL 364
COMPET 504
ENV 595
EDUC 310
RECH 343
ENER 347
JAI 705
FSTR 126
REGIO 162

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 9939/19 - COM(2019) 515 final

Θέμα: Σύσταση για ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λιθουανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λιθουανίας του 2019

Διαβιβάζεται συνημμένα στις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο Σύστασης του Συμβουλίου, όπως διαμορφώθηκε έπειτα από την εξέταση και την επ' αυτού συμφωνία σε διάφορες επιτροπές του Συμβουλίου, με βάση την πρόταση COM(2019) 515 final της Επιτροπής.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λιθουανίας του 2019 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λιθουανίας του 2019

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 21 Νοεμβρίου 2018, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Στην εν λόγω επισκόπηση ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 21 Νοεμβρίου 2018, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου², η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Λιθουανία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπειρισταωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ. Η σύσταση αυτή εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 21 Μαρτίου 2019. Στις 9 Απριλίου 2019 το Συμβούλιο εξέδωσε τη Σύσταση για την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ³ («Σύσταση του 2019 για τη ζώνη του ευρώ»), η οποία περιλαμβάνει πέντε συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ («συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ»).
- (2) Ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ και λαμβανομένης υπόψη της στενής διασύνδεσης των οικονομιών στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση, η Λιθουανία θα πρέπει να διασφαλίσει την πλήρη και έγκαιρη εφαρμογή της σύστασης του 2019 για τη ζώνη του ευρώ, όπως αντικατοπτρίζεται στις κατωτέρω συστάσεις 2 και 3. Ειδικότερα, επενδυτικά μέτρα θα συμβάλουν στο να ληφθεί υπόψη η δεύτερη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη στήριξη των επενδύσεων, ενώ εκπαιδευτικά μέτρα θα συμβάλουν στο να ληφθεί υπόψη η τρίτη σύσταση για τη ζώνη του ευρώ όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς εργασίας.
- (3) Η έκθεση χώρας του 2019 για τη Λιθουανία δημοσιεύτηκε στις 27 Φεβρουαρίου 2019. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Λιθουανίας όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων ανά χώρα που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 13 Ιουλίου 2018⁴, η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις ανά χώρα που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Λιθουανίας ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

³ ΕΕ C 136 της 12.4.2019, σ. 1.

⁴ ΕΕ C 320, της 10.9.2018, σ. 64.

- (4) Η Λιθουανία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019 στις 10 Μαΐου 2019 και το πρόγραμμα σταθερότητάς του 2019 στις 30 Απριλίου 2019. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (5) Οι σχετικές συστάσεις ανά χώρα ελήφθησαν υπόψη κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων («ΕΔΕΤ») για την περίοδο 2014-2020. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁵, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες για τον τρόπο με τον οποίο θα κάνει χρήση αυτής της διάταξης σε κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των ΕΔΕΤ με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

- (6) Η Λιθουανία υπάγεται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, η κυβέρνηση σχεδιάζει να επιτύχει ονομαστικό πλεόνασμα ύψους 0,4 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕΠ) το 2019 και 0,2% του ΑΕΠ το 2020, πριν από την προβλεπόμενη περαιτέρω μείωσή του στο 0,1 % του ΑΕΠ το 2021. Βάσει του εκ νέου υπολογισθέντος διαρθρωτικού ισοζυγίου⁶, ο μεσοπρόθεσμος δημοσιονομικός στόχος, που έχει καθοριστεί σε έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ σε διαρθρωτικούς όρους, υπερκαλύπτεται καθ' όλη την περίοδο του προγράμματος. Το 2017, εγκρίθηκε επίσης για τη Λιθουανία προσωρινή απόκλιση λόγω της εφαρμογής των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Η εν λόγω απόκλιση μεταφέρεται για περίοδο τριών ετών. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσει από το 34,2 % του ΑΕΠ το 2018 στο 32,9 % το 2022. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβολές είναι ευλογοφανές. Συγχρόνως, δεν έχουν ακόμη προσδιοριστεί επαρκώς τα αναγκαία μέτρα στήριξης των προβλεπόμενων στόχων για το πλεόνασμα από το 2020 και μετά. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2019, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να εμφανίσει έλλειμμα της τάξης του 1 % του ΑΕΠ το 2019 και 0,9 % του ΑΕΠ το 2020, σύμφωνα με τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Ταυτόχρονα, οι εξελίξεις όσον αφορά τις δαπάνες θα πρέπει να παρακολουθούνται προσεκτικά, βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα, ιδίως ενόψει πιθανών μελλοντικών κινδύνων για την ευρωστία των εσόδων. Γενικά, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Λιθουανία προβλέπεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης το 2019 και το 2020.
- (7) Τον Ιούνιο του 2018, η κυβέρνηση εξέδωσε δέσμη νομοθετικών πράξεων για την εφαρμογή ολοκληρωμένης δέσμης έξι διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που καλύπτουν τους βασικούς τομείς της εκπαίδευσης, της υγείας, της φορολογίας, της άτυπης οικονομίας, των συντάξεων και της καινοτομίας.
- (8) Η Λιθουανία συνέχισε να λαμβάνει μέτρα για την καταπολέμηση της παραοικονομίας και τη βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης. Μολονότι τα εν λόγω μέτρα έχουν ενθαρρυντικά αποτελέσματα, η συνολική φορολογική συμμόρφωση παραμένει σε χαμηλά επίπεδα. Η Λιθουανία εξακολουθεί να έχει ένα από τα μεγαλύτερα ελλείμματα ΦΠΑ στην Ένωση. Η περαιτέρω βελτίωση της φορολογικής συμμόρφωσης θα αύξανε τα έσοδα και θα καθιστούσε το φορολογικό σύστημα πιο δίκαιο. Δεν ελήφθησαν μέτρα για τη διεύρυνση της φορολογικής βάσης σε πηγές λιγότερο επιζήμιες για την ανάπτυξη. Οι περιβαλλοντικοί φόροι και οι φόροι ακίνητης περιουσίας παραμένουν κάτω από τον μέσο όρο της Ένωσης και δεν προβλέπονται αλλαγές στη φορολόγηση των αυτοκινήτων ή στον φόρο χρήσης του οδικού δικτύου για ιδιώτες επιβάτες.

⁶ Κυκλικά προσαρμοσμένο ισοζύγιο, μη συνυπολογιζομένων έκτακτων και άλλων προσωρινών μέτρων, όπως υπολογίστηκε εκ νέου από την Επιτροπή με χρησιμοποίηση της από κοινού συμφωνηθείσας μεθοδολογίας.

- (9) Από το 2018, οι δημόσιες συντάξεις αναπροσαρμόζονται αυτόματα με βάση την αύξηση του μισθολογικού κόστους. Αυτό αναμένεται να μειώσει τις δημόσιες συνταξιοδοτικές δαπάνες από 6,9 % του ΑΕΠ το 2016 σε 5,2 % το 2070. Ωστόσο, λόγω της προβλεπόμενης μείωσης της απασχόλησης, η επάρκεια των συντάξεων αναμένεται να μειωθεί λόγω του ότι οι συνταξιοδοτικές παροχές δεν συμβαδίζουν με την αύξηση των μισθών. Ο δείκτης συνταξιοδοτικών παροχών —που εκφράζει τη μέση σύνταξη σε σχέση με τον μέσο μισθό— αναμένεται να μειωθεί σταθερά με αφετηρία ένα επίπεδο που συγκαταλέγεται ήδη στα χαμηλότερα στην Ένωση. Η ισχύουσα νομοθεσία προβλέπει ότι όταν μειώνεται ο δείκτης παροχών, η κυβέρνηση πρέπει να προτείνει διορθωτικά μέτρα. Λόγω της αβεβαιότητας σχετικά με την ακριβή φύση και το χρονοδιάγραμμά τους, μελλοντικά μέτρα του είδους αυτού δεν λαμβάνονται υπόψη στις προβολές της έκθεσης για τη δημογραφική γήρανση. Ωστόσο, συνιστούν πράγματι κίνδυνο για τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Εάν ο συνολικός δείκτης παροχών παρέμενε αμετάβλητος έως το 2070, οι συνταξιοδοτικές δαπάνες θα αυξάνονταν σε 7 % του ΑΕΠ αντί να μειωθούν σε 5,2 % σύμφωνα με τις προβολές. Ως εκ τούτου, υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα εφαρμοστεί στην πράξη η νομοθεσία για τις συντάξεις και ποιες θα είναι οι συνέπειές της για τη δημοσιονομική βιωσιμότητα και την επάρκεια των συντάξεων σε βάθος χρόνου.
- (10) Το υψηλό ποσοστό των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, σε συνδυασμό με τη μεγάλη εισοδηματική ανισότητα, εξακολουθούν να αποτελούν μείζονες προκλήσεις για τη Λιθουανία, οι οποίες επηρεάζουν αρνητικά τις προοπτικές της χώρας για οικονομική ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς. Παρά τη συνεχή οικονομική ανάπτυξη, πολλά μέλη της λιθουανικής κοινωνίας (π.χ. οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, τα παιδιά, οι μονογονεϊκές οικογένειες και οι άνεργοι) αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα υψηλό κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Ενώ το δίκτυο κοινωνικής ασφάλειας έχει βελτιωθεί τα τελευταία χρόνια, η συνολική διορθωτική ισχύς του λιθουανικού συστήματος φορολογίας και παροχών, καθώς και δαπανών κοινωνικής προστασίας, ως ποσοστό του ΑΕΠ παραμένει από τις χαμηλότερες στην Ένωση. Ελήφθησαν ορισμένα πρώτα μέτρα για την αντιμετώπιση του υψηλού επιπέδου φτώχειας και εισοδηματικής ανισότητας, όπως η θέσπιση «ποσού ελάχιστων αναγκών κατανάλωσης», η αύξηση του γενικού επιδόματος παιδιών και η τιμαριθμική αναπροσαρμογή των συντάξεων γήρατος. Ωστόσο, τα σταθερά υψηλά επίπεδα φτώχειας και ανισότητας δείχνουν ότι η χώρα έχει ακόμη μακρύ δρόμο να διανύσει για να προσεγγίσει τα μέσα επίπεδα κοινωνικής ασφάλισης της Ένωσης, καθώς και ότι απαιτούνται επενδύσεις για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού. Οι στρατηγικές ενεργητικής ένταξης για ευπαθείς ομάδες είναι αποτελεσματικότερες όταν συνδυάζουν καλύτερα την επάρκεια των ελάχιστων εισοδημάτων και των συνταξιοδοτικών συστημάτων, την ενεργοποίηση της αγοράς εργασίας και την ενισχυμένη παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων της παιδικής φροντίδας και της κοινωνικής στέγασης.

(11) Παρουσιάζεται στενότητα στην αγορά εργασίας λόγω της αύξησης της απασχόλησης, αλλά και λόγω των δυσμενών δημογραφικών εξελίξεων, συμπεριλαμβανομένης της μετανάστευσης στο εξωτερικό. Για να μετριαστούν οι επιπτώσεις της συρρίκνωσης του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας, απαιτούνται επενδύσεις σε ανθρώπινο κεφάλαιο και βελτιωμένη πρόσβαση στην αγορά εργασίας για όλους. Δεδομένου ότι συνεχίζονται οι ελλείψεις και αναντιστοιχίες δεξιοτήτων, είναι σημαντικό η Λιθουανία να επιταχύνει τις μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και να εξασφαλίσει ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση.

Η δημογραφική συρρίκνωση έθεσε υπό πίεση το σχολικό δίκτυο. Η δημογραφική μετατόπιση απαιτεί στρατηγικές για τη διατήρηση της πρόσβασης σε εκπαίδευση υψηλής ποιότητας για όλους, διασφαλίζοντας παράλληλα την αποτελεσματικότητα του σχολικού δικτύου και στηρίζοντας τους εκπαιδευτικούς που πλήττονται από τη σχολική ενοποίηση. Απαιτούνται ακόμη σημαντικά βήματα για την ενοποίηση του δικτύου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το οποίο περιλαμβάνει περισσότερα από 40 κρατικά και ιδιωτικά πανεπιστήμια και κολέγια. Οι πάροχοι επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να εκσυγχρονίσουν τα προγράμματα σπουδών και να βελτιώσουν την ανταπόκρισή τους στις ανάγκες των τοπικών και περιφερειακών αγορών εργασίας. Η αποτελεσματική και εύκολα προσβάσιμη εκπαίδευση ενηλίκων, τα μέτρα επανεκπαίδευσης και αναβάθμισης των δεξιοτήτων, σε συνδυασμό με την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών, θα μπορούσαν να εντάξουν περισσότερους ανθρώπους στην αγορά εργασίας. Η συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων παραμένει σε χαμηλά επίπεδα, ήτοι 6,6 % το 2018, πολύ κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ που είναι 11,1 %. Η οικονομία της Λιθουανίας έχει τη δυνατότητα να ωφεληθεί από επενδύσεις στους τομείς της αναβάθμισης των δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων, της καινοτομίας και της καλύτερης ενσωμάτωσης των μειονεκτούντων ατόμων στην αγορά εργασίας (π.χ. των ατόμων με αναπηρία, των μεγαλύτερων σε ηλικία, των ανέργων ή των οικονομικά μη ενεργών ενηλίκων). Σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, η ενίσχυση της ικανότητας των κοινωνικών εταίρων είναι σημαντική για την ενίσχυση της συμμετοχής τους.

- (12) Τα πενιχρά αποτελέσματα στον τομέα της υγείας και οι χαμηλές επενδύσεις στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη συνιστούν διαρκείς προκλήσεις. Εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικά περιθώρια εξορθολογισμού της χρήσης των πόρων με την περαιτέρω μετατόπιση από την ενδονοσοκομειακή στην εξωνοσοκομειακή περίθαλψη. Η κατανάλωση νοσοκομειακών υπηρεσιών παραμένει υψηλή, με υψηλά ποσοστά νοσοκομειακής περίθαλψης για χρόνιες ασθένειες, σε συνδυασμό με σχετικά χαμηλά ποσοστά κάλυψης κλινών. Ο περαιτέρω εξορθολογισμός της χρήσης των νοσοκομειακών πόρων, σε συνδυασμό με στοχευμένες επενδύσεις για την ενίσχυση των υπηρεσιών πρωτοβάθμιας περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένου του εργατικού δυναμικού στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, είναι απαραίτητα για να οδηγήσουν σε αύξηση της αποδοτικότητας και να βελτιώσουν τα αποτελέσματα στον τομέα της υγείας. Η ποιότητα της περίθαλψης παραμένει ένας από τους κύριους λόγους των πενιχρών αποτελεσμάτων στον τομέα της υγείας. Τα μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας της περίθαλψης είναι κατακεραματισμένα, με πολύ περιορισμένη αξιοποίηση της διαπίστευσης στον τομέα της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και μη εφαρμογή του συστήματος διαπίστευσης στα νοσοκομεία. Οι επενδύσεις σε μέτρα πρόληψης των ασθενειών είναι ιδιαίτερα χαμηλές. Επιπλέον, τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την ενίσχυση των μέτρων πρόληψης ασθενειών σε τοπικό επίπεδο στερούνται συνολικού οράματος και πλήττονται από την έλλειψη συστημικής συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών δημόσιας υγείας και της πρωτοβάθμιας περίθαλψης. Τέλος, τα χαμηλά επίπεδα δαπανών για την υγεία σε συνδυασμό με σχετικά υψηλές άτυπες πληρωμές και υψηλές άμεσες πληρωμές από τους ασθενείς έχουν αρνητικές επιπτώσεις όσον αφορά την ισότιμη πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
- (13) Έχουν ληφθεί ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς, αλλά εξακολουθεί να μην υπάρχει ολοκληρωμένο μητρώο δηλώσεων συμφερόντων. Το 2018 εγκρίθηκε η εκτελεστική νομοθεσία για την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος, ενώ συζητείται νέος νόμος που ρυθμίζει τις δραστηριότητες των ομάδων συμφερόντων. Εξακολουθούν να υπάρχουν παρατυπίες όσον αφορά την αντιμετώπιση της διαφθοράς στο σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
- (14) Οι επενδύσεις ως ποσοστό του ΑΕΠ στη Λιθουανία παραμένουν κάτω από τους μέσους όρους τόσο της Ένωσης όσο και των άλλων χωρών της Βαλτικής. Το επίπεδο καινοτομίας των επιχειρήσεων στη Λιθουανία και η ικανότητά τους για απορρόφηση της τεχνολογίας είναι χαμηλό. Απαιτούνται υψηλότερα επίπεδα επενδύσεων στην έρευνα και την καινοτομία, ιδίως στον ιδιωτικό τομέα. Αυτό θα τονώσει την παραγωγικότητα, η οποία, παρά την πρόσφατη ανάκαμψη, παραμένει πολύ κάτω από το επίπεδο της Ένωσης. Η έλλειψη ειδικών στον τομέα της τεχνολογίας των πληροφοριών και των επικοινωνιών καταδεικνύει την ανάγκη για επενδύσεις σε ψηφιακές δεξιότητες που στηρίζουν την ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την ικανότητα απορρόφησης της τεχνολογίας από τη Λιθουανία, και για προώθηση της μετάβασης προς μια οικονομία που βασίζεται περισσότερο στη γνώση και την υψηλότερη προστιθέμενη αξία.

- (15) Η οικονομία χαρακτηρίζεται από σχετικά υψηλή ένταση πόρων, με υψηλή εξάρτηση από τις εισαγωγές ενέργειας και υλικών. Η παραγωγικότητα των πόρων είναι χαμηλή, ενώ η κατανάλωση ενέργειας είναι υψηλή, ιδίως στους τομείς της κατοικίας και των μεταφορών. Η αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της ενεργειακής απόδοσης, ιδίως όσον αφορά τα κτίρια και την εγχώρια παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, θα συμβάλει στην προώθηση της «πράσινης» οικονομίας και θα την θέσει σε μια πιο βιώσιμη πορεία ανάπτυξης, μειώνοντας παράλληλα την εξάρτηση από τις εισαγωγές ενέργειας.
- (16) Η Λιθουανία εξακολουθεί να πάσχει από χαμηλή διεθνή προσβασιμότητα όσον αφορά τις σιδηροδρομικές, οδικές, θαλάσσιες και εναέριες μεταφορές και πρέπει να ενσωματωθεί περαιτέρω στην υπόλοιπη Ευρώπη. Η βελτίωση της συνδεσιμότητας των μεταφορών θα αυξήσει την παραγωγικότητα της οικονομίας και θα της δώσει τη δυνατότητα να επωφεληθεί πλήρως από την εσωτερική αγορά. Οι επιδόσεις του τομέα των μεταφορών υπολείπονται κατά πολύ του μέσου όρου της Ένωσης όσον αφορά την έκταση των οδικών και σιδηροδρομικών δικτύων ΔΕΔ-Μ, τις επενδύσεις στην έρευνα και την καινοτομία στον τομέα των μεταφορών, τις πτυχές της βιωσιμότητας και την οδική ασφάλεια. Στη σιδηροδρομική κυκλοφορία κυριαρχούν οι ροές Ανατολής-Δύσης, ενώ ο άξονας Βορρά-Νότου δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς. Ως εκ τούτου, απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις για την ανάπτυξη ενός βιώσιμου, ανθεκτικού στην κλιματική αλλαγή, έξυπνου, ασφαλούς και διατροφικού δικτύου ΔΕΔ-Μ και την προσβασιμότητά του, καθώς και για την προώθηση βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Επιπλέον, οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από τις οδικές μεταφορές έχουν αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία πέντε χρόνια. Ο συγχρονισμός του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας της Λιθουανίας με το δίκτυο της ηπειρωτικής Ευρώπης είναι καίριας σημασίας για τη διασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού με ηλεκτρική ενέργεια σε ολόκληρη την περιοχή της Βαλτικής.
- (17) Οι περιφερειακές ανισότητες στη Λιθουανία είναι μεγαλύτερες από τον μέσο όρο της Ένωσης και έχουν αυξηθεί κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Τα οφέλη από την ταχεία οικονομική σύγκλιση της Λιθουανίας συγκεντρώνονται σε μεγάλο βαθμό στις δύο μητροπολιτικές περιοχές. Οι κυρίως αγροτικές περιοχές, οι οποίες καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της επικράτειας και φιλοξενούν σχεδόν το 55 % του πληθυσμού, εμφανίζουν ισχυρή πληθυσμιακή μείωση σε συνδυασμό με μειούμενη πρόσβαση σε ποιοτικές δημόσιες υπηρεσίες. Οι σημαντικές κοινωνικοοικονομικές ανισότητες εντός της χώρας καταδεικνύουν ότι ορισμένες περιφέρειες έχουν διακριτές επενδυτικές ανάγκες. Η αύξηση των διασυνδέσεων μεταξύ γειτονικών εδαφών εντός της Λιθουανίας, συμπεριλαμβανομένων των μεταφορικών και των ψηφιακών συνδέσεων, εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση.

- (18) Για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων επενδύσεων, οι λιθουανικές αρχές επικαιροποίησαν τους κανόνες για την προετοιμασία και την επιλογή επενδυτικών έργων που χρηματοδοτούνται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Από το 2018, όλα τα νέα επενδυτικά έργα θα πρέπει να υποβάλλονται σε ανάλυση κόστους-οφέλους και να πληρούν πρόσθετα κριτήρια επιλογής. Αν και αυτό είναι ένα σημαντικό πρώτο βήμα, απαιτούνται περισσότερα για τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου των δημόσιων επενδύσεων στην αύξηση του μακροπρόθεσμου αναπτυξιακού δυναμικού και στην αντιμετώπιση των αυξανόμενων περιφερειακών ανισοτήτων. Οι αρχές ξεκίνησαν την αναθεώρηση του συστήματος κατάρτισης του κρατικού προϋπολογισμού με στόχο την επιμήκυνση του χρονικού ορίζοντα για την κατάρτισή του και την ενίσχυση της σύνδεσης μεταξύ των δαπανών και των γενικών οικονομικών στόχων. Είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί ότι το νέο σύστημα στρατηγικού σχεδιασμού των επενδύσεων θα είναι έτοιμο για τη διαδικασία κατάρτισης του προϋπολογισμού για την περίοδο 2021-2023 και την έναρξη του νέου κύκλου ενωσιακής χρηματοδότησης το 2021.
- (19) Η Λιθουανία δεν διαθέτει ενιαία στρατηγική για την έρευνα και την καινοτομία. Το τοπίο χαρακτηρίζεται από κατακερματισμένες πολιτικές και από τον πολλαπλασιασμό καθεστώτων στήριξης που στερούνται συνεργειών. Η ύπαρξη διαφόρων φορέων υλοποίησης που δεν υιοθετούν συντονισμένη προσέγγιση για τη στήριξη του μείγματος πολιτικής στον τομέα της έρευνας και της καινοτομίας προστίθεται σε ένα πολύπλοκο σύστημα διακυβέρνησης που φαίνεται να περιορίζει την πρόσβαση των χρηστών στο πλέγμα των διαθέσιμων μέσων. Αυτή η κατάσταση είναι ιδιαίτερα επιζήμια για τη συνεργασία επιστημονικής κοινότητας-επιχειρήσεων και εμποδίζει την καινοτόμο δραστηριότητα. Η νέα κατανομή ευθυνών για την πολιτική έρευνας και καινοτομίας μεταξύ του Υπουργείου Οικονομίας και Καινοτομίας και του Υπουργείου Παιδείας και Επιστημών δεν ευνοεί ακόμη ένα συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής με προγράμματα συνεργικής στήριξης, το οποίο θα μπορούσε να επιτευχθεί μέσω υπηρεσίας μίας στάσης για τους δυνητικούς δικαιούχους.
- (20) Ο προγραμματισμός των ταμείων της Ένωσης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση ορισμένων από τα κενά που εντοπίστηκαν στις συστάσεις, ιδίως στους τομείς που καλύπτονται από το παράρτημα Δ της έκθεσης χώρας του 2019. Αυτό θα επιτρέψει στη Λιθουανία να αξιοποιήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τα εν λόγω ταμεία σε σχέση με τους τομείς που έχουν προσδιοριστεί, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες.

- (21) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2019, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Λιθουανίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2019 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2019, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Λιθουανία κατά τα προηγούμενα έτη. Η Επιτροπή έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Λιθουανία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.
- (22) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2019 και είναι της γνώμης ⁷ότι η Λιθουανία αναμένεται να συμμορφωθεί με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Λιθουανία να λάβει μέτρα το 2019 και το 2020 προκειμένου:

1. Να βελτιώσει τη φορολογική συμμόρφωση και να διευρύνει τη φορολογική βάση σε πηγές λιγότερο επιζήμιες για την ανάπτυξη. Να αντιμετωπίσει την εισοδηματική ανισότητα, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, μεταξύ άλλων με τη βελτίωση του σχεδιασμού του συστήματος φορολογίας και παροχών.
2. Να βελτιώσει την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης ενηλίκων. Να βελτιώσει την ποιότητα, την οικονομική προσιτότητα και την αποδοτικότητα του συστήματος ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης.
3. Να εστιάσει τη σχετική με τις επενδύσεις οικονομική πολιτική στην καινοτομία, την ενεργειακή απόδοση και την αποδοτική χρήση των πόρων, τις βιώσιμες μεταφορές και τις ενεργειακές διασυνδέσεις, λαμβάνοντας υπόψη τις περιφερειακές ανισότητες. Να ενθαρρύνει την αύξηση της παραγωγικότητας βελτιώνοντας την αποδοτικότητα των δημόσιων επενδύσεων. Να αναπτύξει συνεκτικό πλαίσιο πολιτικής για τη στήριξη της συνεργασίας μεταξύ του επιστημονικού και του επιχειρηματικού κλάδου και να ενοποιήσει τους εκτελεστικούς φορείς έρευνας και καινοτομίας.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

⁷ Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.